

Mežsaimniecības tehniķa profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – mežsaimniecības tehniķis.
2. Profesijas kods – 3143 03.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – trešais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– mežsaimniecības tehniķis plāno, veic, organizē un uzrauga mežkopību (meža atjaunošanu, uzmērīšanu, novērtēšanu, aizsardzību, kopšanu), stādāmā materiāla audzēšanu, šķirošanu, pirmapstrādi, sagatavošanu realizācijai, stādīšanu, meža infrastruktūras ikdienas uzturēšanu; pārzina veicamo darbu paņēmienus un pašizmaksu kalkulēšanu; pārzina meža dzīvnieku un putnu bioloģiju, vides aizsardzību; izprot un spēj uzraudzīt mežizstrādes procesus; pārzina komercdarbības pamatus.

Mežsaimniecības tehniķis strādā kokaudzētavās, ar meža atjaunošanu un apsaimniekošanu saistītos uzņēmumos vai mežizstrādes uzņēmumos, vai ir individuālais komersants.

Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai mežsaimniecības tehniķim nepieciešama apliecība par kvalifikāciju lietot krūmgriezi un motorzāģi, B kategorijas transportlīdzekļa vadītāja apliecība un traktortehnikas A kategorijas vadītāja apliecība.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja plānot un organizēt savu darbu un darba vietu, strādājot patstāvīgi un komandā, lai kvalitatīvi pildītu darba uzdevumus, ievērojot darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības noteikumus, vides aizsardzības prasības.

2. Spēja kvalitatīvi pildīt darba uzdevumus, ievērojot meža nozares normatīvo aktu prasības un uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus.

3. Spēja veikt meža apsaimniekošanu kvalitatīvi un ražīgi, izmantojot atbilstošas darba metodes un paņēmienus.

4. Spēja identificēt dabas vērtības, atbilstoši darba uzdevumam plānot sēklkopības darbus, augsnes sagatavošanas darbus, meža atjaunošanu, ieaudzēšanu un mežaudžu kopšanu, cirsmas izstrādi, meža audžu uzmērīšanu, kā arī darbus kokaudzētavās.

5. Spēja izmantot vidi saudzējošus darba paņēmienus, lietot motorinstrumentiem atbilstošas degvielas un smērvielas.

6. Spēja pašizglītoties, pastāvīgi pilnveidot profesionālo kompetenci atbilstoši meža nozares jaunāko tendenču un pielietojamo tehnoloģiju attīstības līmenim.

7. Spēja ražīgi un kvalitatīvi zāgēt ar mežsaimniecībā izmantojamajiem motorinstrumentiem kokus, novērtēt koku kvalitāti un, racionāli tos izmantojot, sagatavot vērtīgus kokmateriālus, ievērojot kokmateriālu kvalitātes prasības.

8. Spēja uzskaitīt izpildīto darbu un izlietos materiālus, kontrolēt darbu izpildes gaitu un kvalitāti, veikt tehnoloģiskā procesa izmaksu kalkulāciju.

9. Spēja ievērot darba aizsardzības prasības, lietot atbilstošus, ergonomiskus un drošus darba paņēmienus, izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus, piedalīties darba vides riska faktoru noteikšanā.

10. Spēja rīkoties ugunsgrēka un nelaimes gadījumos, sniegt pirmo palīdzību.

11. Spēja sazināties, uzklaut citus un argumentēti skaidrot savu viedokli, risinot darba uzdevumus

12. Spēja vadīt transportlīdzekli, nokļūšanai uz darba vietu mežā.

13. Spēja vadīt riteņtraktoru.

14. Spēja sazināties valsts valodā un vienā svešvalodā.

15. Spēja radoši un inovatīvi risināt ar darbu saistītus problēmjaudājumus.

16. Spēja izmantot informāciju tehnoloģijas (darbs ar datoru, komunikāciju tehnoloģiju izmantošana).

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Pazīt un atšķirt zemsegas augu, sūnu, krūmu un kokaugu sugas, noteikt augšņu tipus, meža tipus.

2. Izvēlēties meža atjaunošanas veidu (sēšana, stādīšana, dabiskā), atjaunojamo sugu, lietot atbilstošus meža atjaunošanas darba paņēmienu un metodes, sagatavot darbam nepieciešamos instrumentus un materiālus.

3. Izvēlēties augsnes sagatavošanas veidu meža atjaunošanai un ieaudzēšanai.

4. Veikt meža sēklkopības darbus (kopt sēklu plantācijas, ievākt čiekurus un sēklas, veikt sēklu pirmapstrādi un uzglabāšanu).

5. Veikt kokaudzētavas darbus (potēt, sagatavot augsni, sēt, stādīt, kopt sējumu un stādījumu, pielietot augu mēslošanas līdzekļus (aprēķināt normas, sagatavot šķīdumus u.c.), veikt pārskološanu, sagatavot stādus realizācijai).

6. Uzmērīt un noteikt platību, sagatavot uzmērītās platības skices.

7. Noteikt mērķa sugu un kopšanas intensitāti, kopt atjaunotās un ieaudzētās meža platības, veikt augošu koku atzarošanu.

8. Strādāt ar motorzāģi.

9. Uzraudzīt kokaudzētavās un meža apsaimniekošanā izmantojamo meža mašīnu operatoru un kokaudzētavās vai meža atjaunošanā nodarbināto strādnieku darbu.

10. Veidot mērķaudzes.

11. Noteikt meža taksācijas rādītājus (audzes vecumu, koku augstumu, caurmēru, šķērslaukumu, krāju, koku labuma kategorijas).

12. Izvēlēties nākotnes kokus.
13. Noteikt meža kaitēkļu un slimību veidus, attīstības un bojājuma pakāpi.
14. Izvēlēties pareizas meža aizsardzības metodes.
15. Lietot augu aizsardzības līdzekļus.
16. Pazīt meža dzīvnieku un putnu sugas.
17. Strādāt ar rokas un elektroniskajiem mērinstrumentiem un specializētajām mežsaimniecības datorprogrammām.
18. Veikt, instrumentu un darba rīku apkopes un vienkāršus remontus, sagatavot tos darbam.
19. Izmantot tehniskajai specifikācijai atbilstošas degvielas, eļļas un tehniskos šķidrumus.
20. Lietot datortehniku, specializētās datorprogrammas un elektroniskos saziņas līdzekļus.
21. Atrast, izvērtēt un izmantot informāciju par veicamajiem darbiem.
22. Veikt tehnoloģiskā procesa izmaksu kalkulāciju un sastādīt tāmi.
23. Plānot un organizēt savu darbu, uzņemties atbildību par saviem darba rezultātiem.
24. Uzskaitīt un kontrolēt veicamo darbu gaitu (t.sk. meža mašīnu operatoru veikto darbu), kvalitāti un izlietos materiālus.
25. Strādāt komandā un patstāvīgi, uzņemties iniciatīvu, ievērot darba kultūru un profesionālo ētiku, risināt problēmsituācijas darba procesā.
26. Strādāt ievērojot dabas un vides aizsardzības prasības, lietot videi draudzīgus materiālus.
27. Orientēties nozares normatīvajos aktos, lietot mežsaimniecības zināšanas un jaunākās nozares attīstības tehnoloģijas meža apsaimniekošanā.

28. Ievērot darba aizsardzības, ugunsdrošības un elektrodrošības prasības.
29. Lietot pareizus, ergonomiskus un drošus darba paņēmienus, izmantot individuālos un kolektīvos aizsardzības līdzekļus.
30. Plānot ugunsdrošības profilaktiskos pasākumus, izvēlēties uguns aizsardzības paņēmienus atbilstoši meža tipam.
31. Novērtēt meža ugunsgrēka veidu, uguns dzēšanas paņēmienus, veikt ugunsdzēsības darbu plānošanu, organizēšanu un dzēšanu.
32. Atrast, analizēt un lietot informāciju par jaunākajām tehnoloģijām meža nozarē un pastāvīgi pilnveidot profesionālo kompetenci.
33. Sniegt pirmo palīdzību.
34. Vadīt vieglo autotransporta līdzekli un riteņtraktoru.
35. Pārvaldīt valsts valodu.
36. Pārvaldīt vienu svešvalodu saziņas līmenī.
37. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vienā svešvalodā.
38. Izmantot zināšanas par komercdarbību un grāmatvedību.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:
 - 1.1. meža nozares struktūra un pamatfunkcijas;
 - 1.2. arodslimības, to cēloņi;
 - 1.3. medību saimniecības pamati.
2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:
 - 2.1. meža nozares normatīvie akti;
 - 2.2. bioloģija un ekoloģija;
 - 2.3. fizikas pamati;
 - 2.4. ķīmijas pamati;

- 2.5. komercdarbības un grāmatvedības pamati;
- 2.6. darba tiesiskās attiecības;
- 2.7. profesionālā saskarsme.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. mežkopība (meža botānika, tipoloģija un ekoloģija, dendroloģija);
- 3.2. mežsaimniecības darbu organizācija un plānošana;
- 3.3. meža taksācija;
- 3.4. meža aizsardzība;
- 3.5. mežsaimniecībā izmantojamie augu aizsardzības līdzekļi;
- 3.6. meža atjaunošana un kopšana;
- 3.7. koksnes mācība (kokmateriāli un to kvalitāte, koksnes vainas);
- 3.8. ražošanas pašizmaksas veidošanās principi un aprēķini;
- 3.9. meža mašīnu izmantošana (meža atjaunošanā un kopšanā, kokaudzētavās un mežizstrādē izmantojamās mašīnas);
- 3.10. mežizstrādes pamati (cirsmu izstrādes plānošana, ainavu plānošana, kokmateriālu sagatavošanas, pievešanas un ciršanas atlieku pārstrādes metodes (darba paņēmieni), kontrolmērījumu veikšanas pamatprincipi);
- 3.11. krūmgrieža un motorzāģa izmantošana;
- 3.12. meža infrastruktūras uzturēšanu;
- 3.13. karšu lasīšana, platību uzmērīšana, cirsmu skiču sagatavošana;
- 3.14. ugunsdrošības noteikumi, uguns aizsardzības un uguns dzēšanas paņēmieni;
- 3.15. veicamās darbības nelaiemes gadījumā un pirmās palīdzības sniegšana;
- 3.16. darba aizsardzība;
- 3.17. vides aizsardzība un dabas aizsardzība mežsaimniecībā;
- 3.18. elektrodrošības prasības;
- 3.19. mežsaimniecības profesionālie termini un simboli valsts valodā un vienā svešvalodā;
- 3.20. matemātika aprēķinu veikšanai (platības, kubatūras, daudzuma, %, izmēru, apjoma un izmaksu aprēķināšana);
- 3.21. viena svešvaloda profesionālās saziņas līmenī;
- 3.22. ceļu satiksmes noteikumi un satiksmes drošība;
- 3.23. valsts valoda.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Veikt meža sēklkopības darbus, meža atjaunošanu, ieaudzēšanu un mežaudžu kopšanu, meža infrastruktūras uzturēšanu.	1.1. plānot, uzraudzīt un veikt augsnes sagatavošanas darbus cirsmā un citās platībās; 1.2. kalkulēt stādāmā materiāla izlietojumu; 1.3. sagatavot un kopt sēklu plantācijas; 1.4. ievākt čiekurus un sēklas; 1.5. veikt sēklu pirmapstrādi un uzglabāšanu; 1.6. pierakt un transportēt stādus; 1.7. izvēlēties atbilstošus rokas instrumentus un strādāt ar tiem; 1.8. pareizi sagatavot stādāmo materiālu un izvērtēt tā kvalitāti; 1.9. sēt un stādīt izmantojot atbilstošus paņēmienus; 1.10. noteikt apstādīto platību; 1.11. noteikt mērķa sugu un mežaudzes kopšanas intensitāti un cērtamos kokus un lietojot atbilstošus kopšanas paņēmienus; 1.12. izvēlēties nākotnes kokus; 1.13. veikt augošu koku atzarošanu; 1.14. pārbaudīt darba kvalitāti; 1.15. plānot, organizēt un veikt meža infrastruktūras ikdienas uzturēšanas darbus.
2. Veikt darbus kokaudzētavās.	2.1. veikt augsnes sagatavošanu; 2.2. sēt un stādīt; 2.3. kopt sējumus un stādījumus, veicot augu aizsardzību un mēslošanu; 2.4. veikt potēšanu; 2.5. veikt pārscološanu; 2.6. sagatavot stādus realizācijai.

3.Uzmērīt mežu.	<p>3.1. iestigot un uzmērīt meža platības;</p> <p>3.2. zīmēt cirsmu skices;</p> <p>3.3. uzmērīt augošus kokus, noteikt to augstumu, šķērslaukumu un caurmēru;</p> <p>3.4. vērtēt kokmateriālu iznākumu no augošiem kokiem;</p> <p>3.5. novērtēt cirsmas krāju;</p> <p>3.6. strādāt ar rokas un elektroniskajiem mērinstrumentiem un specializētajām mežsaimniecības datorprogrammām.</p>
4.Ievērot meža un vides aizsardzības prasības.	<p>4.1. darbā izmantot vidi saudzējošas degvielas, eļļas un tehniskos šķidrumus;</p> <p>4.2. ievērot degvielu, eļļu un smērvielu uzglabāšanas noteikumus;</p> <p>4.3. atpazīt meža kaitēkļus, meža dzīvnieku, meža slimību bojājumus;</p> <p>4.4. lietot augu aizsardzības līdzekļus;</p> <p>4.5. ievērot vides un dabas aizsardzības prasības un mežsaimniecības normatīvos aktus;</p> <p>4.6. ievērot aizsargājamo putnu, dzīvnieku, augu, sūnu un ķērpju sugu aizsardzības prasības.</p>
5.Ievērot ugunsdrošības noteikumus.	<p>5.1. ievērot ugunsdrošības noteikumus un atbilstoši rīkoties ugunsgrēka gadījumā;</p> <p>5.2. novērtēt meža ugunsgrēka veidu, veikt ugunsdzēsības darbu plānošanu un organizēšanu;</p> <p>5.3. veikt meža ugunsdzēsību ar atbilstošiem paņēmieniem;</p> <p>5.4. piedalīties meža uguns aizsardzības profilakses pasākumos.</p>
6.Plānot, organizēt un pārraudzīt darbus.	<p>6.1. plānot savu un darba grupas vai komandas darbu;</p> <p>6.2. kontrolēt darbu izpildes gaitu un tā kvalitāti (t.sk. uzraudzīt un kontrolēt specializēto meža mašīnu operatoru darbu);</p> <p>6.3. uzskaitīt izpildīto darbu un izlietos materiālus;</p> <p>6.4. veikt tehnoloģiskā procesa izmaksu kalkulāciju;</p> <p>6.5. lietot zināšanas par komercdarbību un grāmatvedību.</p>

7.Ievērot darba aizsardzības prasības.	7.1.strādāt izmantojot pareizus, ergonomiskus un drošus darba paņēmienus; 7.2.izmantot kolektīvos un individuālos darba aizsardzības līdzekļus; 7.3.piedalīties darba vides riska faktora noteikšanā; 7.4.atbilstoši rīkoties nelaimes gadījumā; 7.5.sniegt pirmo palīdzību dažādu traumu gadījumos.
--	--

Mežsaimniecības tehniķa profesijas standarta izstrādes darba grupa:

- Jānis Gercāns – AS "Latvijas valsts meži", Mežizstrādes attīstības daļas vadītājs;
Māris Osis – SIA "Latsin", Loģistikas daļas vadītājs;
Arvis Tone – SIA "Saldus mežrūpniecība", Transporta nodaļas vadītājs;
Ainārs Grīnvalds – AS "Latvijas valsts meži", Biznesa attīstības projektu vadītājs;
Roberts Keraitis – SIA "Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts", Meža mašīnu operatoru mācību centra vadītājs.

Mežsaimniecības tehniķa profesijas standarta eksperti:

- Roberts Strīpnieks – AS "Latvijas valsts meži", valdes priekšsēdētājs;
Kristaps Klauss – Biedrība "Latvijas Kokrūpniecības federācija", izpilddirektors;
Dace Lucaua – Latvijas Republikas Zemkopības ministrija, valsts sekretāre.

Mežsaimniecības tehniķa profesijas standarta konsultanti:

- Jautrīte Ašurova – Ogres Meža tehnikuma direktora vietniece;
Helga Kaukule – Valsts izglītības satura centrs, Profesionālās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas vecākā referente;
Rudīte Leimane – Valsts izglītības satura centrs, Profesionālās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas vecākā referente.